

Tizenhét aranyrög

Volt, aki karácsonyfadíszre karcolta, más nyakláncszemekre írta. Akadt olyan is Vihar Judit tanítványai közül, aki szerint a szaloncukor sztaniolján vagy fürjtojáshéjon mutatnak legjobban a szemináriumi feladatként földadott haikuk. A műfaj mesterei nemzetközi konferencián találkoznak a pécsi kulturális fővárosban.

[Valaczkay Gabriella](#) | Népszabadság | 2010. augusztus 7.

Toni Piccini egyik haigája, azaz illusztrált haikuja

„Valami japán vers.” „Bölcsességféle.” „Fogalmam sincs!” Nagyjából így foglalhatók össze a japán költészet XVII. századtól élő ősi versformájára, a haikura érkezett tippek. A hevenyészett közvélemény-kutatás legmeglepőbb válasza minden esetre az „öt, hét, öt” volt, amit úgy kiabált utánam a folyosón egy fiatalember, mintha ez volna az egyetlen, evidens válasz. Mert a haiku valóban nemcsak egy műfajt takar (a nem én-központú, természeti jelenségeket tömören leíró költeményét) hanem versformát is. Ebben a háromsoros, soronként öt-hét-öt szótagos formában íródna például a tréfás japán alkalmi versek, a szenryúk vagy a halál előtti búcsúversek, a dzsiszeik is.

Jóval többet tudhat meg ezekről az itthon is egyre népszerűbb költeményekről, aki a hétvégén betér a pécsi Hunyor Vendégházba. Ott a műfaj nemzetközi szakértői találkoznak – közös workshopra, előadásra, haikuolvasásra és -írásra. A konferencia főszervezője, a Magyar–Japán Baráti Társaság elnöke, Vihar Judit, aki valójában műfordításának köszönheti, hogy a pécsi EKF-évben egy világtalálkozó háziasszonya lehet. – Haiku-világkonferenciát nem feltétlenül rendeznek évente. Inkább úgy mondanám, hogy akkor találkozunk, ha valamelyik tagország elvállalja a szervezést. A Nemzetközi Haiku Szövetség elnökével, Ban'ya Natsuishival egy londoni konferencián ismerkedtem meg, le is fordítottam az egyik munkáját magyarra. Amikor megtudta, hogy Pécs 2010-ben Európa kulturális fővárosa lesz, felvetette, lehetne-e idén nálunk a találkozó. Ez azért nagy szó, mert korábban Európán belül csak Litvániában tartottak haiku-világkonferenciát –mondja a főszervező.

Aki egyébként jó pár „közönségbarát programot” is beiktatott a menetrendbe. Például két kiállítást a konferencia-helyszínen: az egyiket az olasz művész, Toni Piccini haigáiból, vagyis képes haiku verseiből. A másikat pedig a Károli Gáspár Református Egyetem diákjainak dolgozataiból. Az irodalomtörténet-műfordító Vihar Judit haiku szemináriumának végén ugyanis nem úszhatják meg a diákok az önálló versírást, ráadásul műveikhez különleges „csomagolást” kell kikitalálniuk. Egyik növendéke karácsonyfadíszre írta, egy másik nyakláncszemekre kanyarította csöppnyi házi feladatát. Akadt olyan is, aki szerint gyertyaviaszban vagy egy fészekaljnyi fürjtojáson mutatnak legjobban a haikuk. A leleményekből 52 darabot most a közönség is láthat, akárcsak azokat a pécsi kirakatokban felállított installációkat, amelyeken a konferenciaszereplésre saját nyelven írt haikuikkal

pályázott költők versei olvashatók.

Érdekes módon nincsenek közöttük a műfaj olyan elismert magyar képviselői, mint Fodor Ákos, Babits Imre vagy Bertók László. (Őket talán szerencsésebb lett volna meghívni, mint jelentkezésüket várni a Magyar–Japán Baráti Társaság honlapokon és folyóiratokban meghirdetett pályázati kiírására). Hogy miért fog egy magyar költő egyáltalán haikuírásba, ezt nemcsak tőlük, Zalán Tibortól is számtalanszor megkérdezték már. Megtoldva azzal a szemrehányással is felérő félmondatokkal, hogy: annyi gyönyörű magyar versforma van!

Zalán egyik oka kimondottan személyes. Budapesten élő japán barátját akarta meglepni öt-hét-öt szótagos búcsúversével, ne legyen olyan fájdalmas a visszaútja Ázsiába. Másik indoka meg épp a személytelenítés volt. –Évtizedeken át én-költészetet műveltem, úgyhogy érdekelt, tudom-e valamiképp függetleníteni magamtól a verset. Személyteleníteni, mégis megmaradni személyesnek.

Nem beszélve arról, hogy korábban Zalán rengeteg 800-1000 szavas versmamutot írt, így elkezdte foglalkoztatni, hogyan lehet ennyire kurta szövegekben fogalmazni. Ráadásul úgy, hogy még a szótagszám is kötött. Izgatta, hogyan férközhet közel európai létére ehhez a megfoghatatlan műfajhoz, amelynek – így fogalmaz –még olyan marcona állatok is megadták magukat, mint a samurájok. Rituális öngyilkosságuk, a szeppuku előtt ugyanis órákon át haikukat mormoltak. Az mindenesetre furcsa, hogy éppen ez a végletesen tömör és szigorú forma ad szabadságot egyre több európai költőnek. – Mint az aranymosók – magyarázza Zalán. – Több hektoliter vizet kell átmosniuk egyetlen darabka aranyért. Mi is elképesztő mennyiségű variációt használunk el, amíg megkapjuk a végleges megoldást. Tizenhét aranyrögöt.

http://nol.hu/lap/kult/20100807-tizenhet_aranyrog